

ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ: ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Запропонована концепція глобалізації світу, змінюватиметься у зв'язку з викликами природного та людського характеру. Настав час створення самодостатніх суспільств на існуючих державних кордонах лише з необхідними і достатніми елементами глобалізації. У соціально-економічному вимірі домінуватиме процес обслуговування виробничого капіталу, витісняючи обслуговування грошової маси та фондового ринку (ринок цінних паперів). Для України, як і для цивілізованих країн світового співтовариства, настав час створення самодостатньої системи життєдіяльності та життєзабезпечення.

Змін зазнають освітні концепції, зокрема, навчання старшокласників та студентів зміщуватиметься у бік забезпечення особистісної та суспільної життєдіяльності. Разом з тим, в епоху створення штучного інтелекту старшокласників та студентів маємо вчити гармонізувати психологічну сферу (знання, діяльність, мотивація, поведінка, соціалізація тощо), спрямовуючи отримані знання на вироблення продукту праці.

У процесі реалізації соціальних програм найчастіше вирішуються загальні проблеми життєдіяльності особистості та суспільства: здоров'я (фізичне, психічне, духовне, соціальне); зниження рівня бідності; зменшення кількості бездомних тощо. Для їх розв'язання, з метою підвищення якості життя, необхідні наявні та прогнозовані ресурси, які в значній мірі спрямовуються на зміцнення здоров'я молодого покоління та його своєчасну соціалізацію. Зміняться взаємовідносини власників всіх видів капіталу, суспільства та суспільних інституцій з метою збільшення тривалості життя громадян.

У 2012 році середня тривалість життя в Україні складає 66,1 років для чоловіків і 76 років для жінок, що є низьким рівнем у порівнянні з середнім європейським показником (72,5 та 80 відповідно) [2, 8]. У зв'язку з цим, організація процесу зміцнення здоров'я молоді має стати ключовим питанням адже воно є показником цивілізованості держави та відображає перспективність особистісного та суспільного розвитку.

Наявність психологічного досвіду відповідного розробленим завданням (бути духовно і фізично здоровим) є умовою перетворення бажання в дійсність. З цієї метою освіта і наука має запропонувати особистості ключові діяльності необхідні для гармонізації психологічної сфери на вікових етапах у процесі дозрівання вищих психічних функцій.

Здоров'я є головним критерієм доцільності й ефективності життєдіяльності та перспектив розвитку суспільства на основі ціннісно-естетичного ставлення до дійсності [3, 37]. Разом з тим, в Україні спостерігається тенденція погіршення здоров'я населення, що зумовлено збідненням значної його частини.

До негативних факторів, які впливають на стан здоров'я старшокласників та студентів відносяться: 1) погіршенням екологічної ситуації; 2) розповсюдження здоров'яруйнівних стереотипів поведінки; 3) зниженням доступності до якісних медичних послуг; 4) здоров'явитратність сучасної системи освіти [7, 102]. Особливої

уваги потребує здоров'я школярів де: 1) лише 5% випускників шкіл є практично здоровими; 2) 40% хронічно хворі; 3) 50% мають морфо-функціональні відхилення; 4) біля 80% страждають на різні нервово-психічні розлади; 5) лише 5% юнаків допризовного віку не мають медичних протипоказань до проходження військової служби. У зв'язку з цим: 1) проблема вивчення механізмів покращення здоров'я та шляхів його збереження є актуальною; 2) розуміння суті здоров'я (фізичного, психологічного, соціального й духовного) дозволить виявити філософські, культурологічні, медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціально-професійні аспекти його формування [1, 3].

У сучасних швидкозмінних умовах життя у зв'язку із динамікою проблем особистісного та суспільного характеру спостерігається відхід на другий план процесу гармонізації психологічної сфери старшокласників та студентів засобом організації їх здорового способу життя. Помилково, часто-густо, її формування віддається на відкуп самоорганізації, а також родині з її обмеженими можливостями ресурсного та розумового характеру. Здоров'ярозвиваючими розробками мають займатися відповідні суспільні інституції з потужною науковою та експериментальною базою, які забезпечуючи розвиток особистості та її здоров'я, покращуватимуть психофізіологічні показники й працездатність у напрямі вироблення суспільно значущого продукту праці. У цьому процесі важливим є рівень сформованості ключових компетентностей, який забезпечує успішність життя та результативність праці особистості.

Вирішення окресленої проблеми знаходиться у межах розуміння сутності особистості, наявності природних ресурсів для формування його життєдайної енергії природнього характеру та її раціональному використанні. Розвиток старшокласників та студентів відбувається на підґрунті здорового способу життя і є вічною проблемою, оскільки в процесі його еволюції відбувається зміна станів природного, особистісного та суспільного характеру [11, 270]. На ряду з прогнозованими змінами в природі та людині відбуваються й не прогнозовані, а значить структурування завдань, знаходяться у різних вимірах: 1) соціум; 2) впливу людини на природу; 3) способів пізнання світу та себе [10, 108].

У цьому контексті перед освітніми інституціями системи загальної середньої та вищої освіти постає завдання створення культури та цивілізації шляхом проектування нової реальності, яка забезпечуватиме поступ в умовах конкурентного швидкозмінного середовища. Зазначимо, що процес проектування та системного коригування поліваріантних концепцій розвитку особистості у гармонії з територіальною громадою та природою ускладнюється устроєм їх внутрішнього світу, її структуруванням з характерними для них відносинами і сукупностями зв'язків та форм природи.

У особистісному плані старшокласники та студенти мають навчитися розробляти індивідуальний план розвитку на основі знань про: 1) особливості роботи внутрішніх органів; 2) загальні принципи та рекомендовані схеми харчування, яке складається із лужних, кислотних та нейтральних продуктів; 3) комплекс допустимих психофізіологічних навантажень, які забезпечують динаміку неперервного розвитку; 4) комплекс оздоровчо-профілактичних заходів з метою підтримки основних показників роботи організму у визначених медициною межах тощо.

Висновки. Організація здорового способу життя старшокласників та студентів, спрямовується на напрацювання ресурсів для функціонування організму та гармонізованості його психологічної сфери. Результативна складова процесу забезпечується за рахунок підвищення рівня здоров'язрозвивальної компетентності. Реалізація стратегії здорового способу життя відбувається засобом засвоєння змісту освіти, спрямованого на формування у старшокласників та студентів основ здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / За заг. ред. проф. Ю.Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С.Г., 2017. 488 с.

2. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 років / Електронний ресурс: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>

3. Піддячий В.М. Естетичні засади професійного саморозвитку майбутнього педагога [Рукопис]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ, 2016. 279 с.

4. Піддячий М.І. Навчально-виховний процес профільної школи: соціально-професійне спрямування. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 17. С. 98–105.

5. Піддячий М.І. Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці I* [Ред.: Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький]. Конін–Ужгород–Бельско-Бяла–Київ: Посвіт, 2019. С. 107–110.

6. Піддячий М.І. Сутність формування компетентностей старшокласників. *Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 4 листопада 2019 р.), м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; / ред. кол.: Топузов О.М., Горошкіна О.М. (гол. ред.), Доротюк В.І., Чудакова В.П. Київ: Пед. думка, 2019. С. 269–272.

Izabela PLIETH-KALINOWSKA

(Bydgoszcz, Polska)

EMPATIA VERSUS WYPALANIE ZAWODOWE NAUCZYCIELI

Wstęp

Специфика работы наuczyciela edukacji elementarnej sprawia, że zobligowany jest on do planowania i realizacji nie tylko celów ogólnopedagogicznych, ale także celów związanych z poszczególnymi obszarami edukacji.

Od наuczyciela, jego osobowości, kompetencji, postaw i stopnia zaangażowania w pracę, która jest postrzegana jako służba społeczna w sferze edukacji, zależy przebieg procesu dydaktyczno-wychowawczego uczniów i jego rezultaty. Uwarunkowania